

ובחרת בחיים

גליון שבועי במשנת מרן
האור החיים הק' זיע"א

בס"ד, גליון ק"ב, פר' במדבר - שבועות תשפ"א

שלחן שבת עם האור החיים

ג' התנאים הנצרכים לקבלת התורה

עליה, כלומר, שגם כשיש קשיים בלימוד, יודע הלומד שעליו להתגבר עליהם ולהתייגע בדברי התורה להבינם על אשורם, וכפי שלימוד התורה קרוי בפי חכמינו ז"ל 'עסק התורה' ו'עמל התורה', ולא סתם לימוד התורה.

'ויסעו מרפידים' מרפיון ידים

וענין זה רמוז במה שאמרה תורה 'ויסעו מרפידים' שהכוונה שישאל קיבלו על עצמם ליסוע מרפיון הידים, אלא להיות עוסקים בתורה מתוך עוז ותעצומות, והוא כעין שדרשו חז"ל (סנהדרין קו, א) במלחמת עמלק על הפסוק (שמות יז, ח) 'וילחם עם ישראל ברפידים' שלפי שרפו ידיהם של ישראל מן התורה לכך בא עמלק ונלחם עמם, כך גם כאן פירוש הפסוק 'ויסעו מרפידים' הוא שהסיעו עצמם מרפיון הידים.

שינוי הסדר להשיענו רמז הדבר

ובכך יתיישב הקושיא הראשונה מדוע שינתה התורה את סדר הדברים, וכתבה תחילה שהגיעו למדבר סיני, ורק לאחר מכן פירשה מהיכן הגיעו לשם, וכן הקושיא השניה מדוע נאמר שוב 'ויבואו מדבר סיני'. והביאור הוא, שאילו היו הדברים נאמרים כסדרן, היינו סבורים שכוונת הפסוק היא רק כפשוטה להודיענו מהיכן הגיעו לשם, ולכך שינתה תורה, ולאחר שנאמר שהגיעו למדבר סיני כתבה 'ויסעו מרפידים' לרמוז את הענין הנוסף שנסעו מרפיון ידים שהוא התנאי הראשון לקבלת התורה, ורק אז 'ויבואו מדבר סיני', שרק על ידי הנסיעה מבחינת רפיון הידים זכו להגיע למדבר סיני שהוא מקום קבלת התורה.

ענין הענוה כמדבר

התנאי השני הוא ענין השפלות והענוה, וכפי שאמרו חז"ל (עירובין נד, א). על הפסוק (במדבר כא, יח) 'ממדבר מתנה' שרק אדם שמושיע עצמו כמו מדבר שהכל דורכים עליו, מקבל את התורה במתנה ותלמודו מתקיים בידו, ובכך נתיישבה הקושיא השלישית מדוע חזרה התורה וכתבה פעם נוספת 'ויחננו במדבר', לפי שהכוונה לרמוז בזה שקיבלו עליהם להתנהג בענוה כמו המדבר, בלא להתגאות על אחרים, ולכך דקדקה תורה וכתבה 'ויחננו במדבר' ולא פירשה מדבר סיני, לפי שהענין הוא עצם המדבר, וזהו התנאי השני הנצרך לקבלת התורה.

לימוד באחדות - 'ויחן' בלשון יחיד

והתנאי השלישי הוא ענין לימוד התורה באחדות עם אחרים, לפי שאם כל אחד ילמד ויעסוק בתורה לבדו, לא יוכלו להגיע לרום ההשגות בתורה, וכפי שדרשו חז"ל (ברכות סג, ב). על הפסוק (ירמיהו ג, לו) 'חרב אל הפדים ונאלו' אלו התלמידי חכמים הלומדים לבדם שמיטפשים ונקראים חוטאים, עד שמגיע אליהם גם עונש חרב. ורק על ידי שלומדים בחבורה ומחדדים זה את זה בהלכה זוכים לקניני התורה.

וענין זה נרמז במה שנאמר 'ויחן' שם ישראל כנגד ההר' ולא נאמר 'ויחננו' בלשון רבים אלא 'ויחן' בלשון יחיד, להשיענו שנעשו כולם כאיש אחד, ובוה נתקיים התנאי השלישי, ועל ידי זה הגיעו מוכנים לקבלת התורה. ושלושת התנאים הללו, כפי שהיו נצרכים לקבלת התורה במעמד הר סיני, כך הוא גם כן בכל אדם מישראל החפץ לזכות בתורה ולהידבק בה, שרק אם יש בו את שלושת הענינים הללו, שלא ילמד בעצלות, ויתנהג בענוה, וילמד בחבורה, אזי יזכה לקנות את חלקו בתורה לקנין נצח.

בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים פיום הזה באו מדבר סיני. ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני ויחננו במדבר ויחן שם ישראל נגד ההר (יט, א-ב).

הקדמת ביאתם להר סיני לנסיעתם מרפידים

פסוקים אלו פותחים את פרשת קבלת התורה, ובהם התפרש זמן הגעתם למדבר סיני, ומהיכן הגיעו לשם וצורת חנייתם. ויש לתמוה בסדר הפסוקים, שלכאורה תחילה היה צריך לומר מהיכן הגיעו למדבר סיני, והוא מרפידים, ורק לאחר מכן לומר שהגיעו למדבר סיני ולפרש את זמן הגעתם, ומדוע הקדים הפסוק תחילה את זמן הגעתם למדבר סיני, ולאחר מכן פירש מהיכן הגיעו.

אהבה מקלקלת השורה להקדים המאוחר

ואילו היתה זו הקושיא היחידה בפסוקים הללו, ניתן היה לתרצה ולפרש על פי מה שמצינו בדברי חז"ל שפעמים מקדימים דבר מאוחר לרוב חביבותו, ולפי זה יש לומר, שמכיון שמיום בריאת העולם יושב הקב"ה יחד עם כל הבריאה כולה, עליונים ותחתונים, ומצפים מתי יגיע כבר זמן נתינת התורה לישראל בעולם הזה, וביום זה שהגיעו למדבר סיני לצורך קבלת התורה, לכך פתחה התורה את הפרשה בהודעת ענין חביב זה, שבראש החודש השלישי באו ישראל למדבר סיני, והגיע עת קבלת התורה שהיא תכלית כל הבריאה, ורק לאחר מכן פנתה לפרט מהיכן הגיעו וכיצד חנו.

כפילות הזכרת מדבר סיני

אלא שיש לדקדק שני דקדוקים נוספים בפסוקים הללו, האחד, מדוע חזרה התורה וכתב 'ויבואו מדבר סיני' והלא כבר נאמר בפסוק הקודם שבאו למדבר סיני. והשני, מדוע לאחר שכבר נכתב שני פעמים שבאו למדבר סיני, חזרה התורה וכתבה פעם שלישית 'ויחננו במדבר' והלא ברור שחנו באותו המקום שלשם באו, ומפני זה נראה לבאר כל הפסוקים בדרך רמז, ובכך יתיישבו כל הדקדוקים.

ג' תנאים לקבלת התורה

והביאור הוא, שכוונת התורה לרמוז בפסוקים אלו על שלושה תנאים שהיו נצרכים כדי שיוכלו ישראל לקבל את התורה, ורק לאחר שקיבלו ישראל עליהם שלושה ענינים אלו, נתרצה הקב"ה לתת להם את תורתו הקדושה.

לימוד בגבורה ולא בעצלות

התנאי הראשון הוא, שלימוד התורה צריך שיהיה בגבורה ובכובד ראש, בחיות ובחשק רב, בידיעה שהתורה היא עיקר החיים, אבל אם הלימוד הוא בקלות ראש, בחולשה ורפיון, אי אפשר לזכות בקנין התורה, וכפי שדרשו חז"ל (שבת פג, ב) על הפסוק (במדבר יט, יד) 'זאת התורה אדם פה ימות באהל' אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו

אור הישועות

ישועות, סיפורים ועובדות נפלאים
בזכות רבינו

זכה להיקבר ליד האור החיים הק'

הכתובים. הוא קנה דפי נייר עם שורות, כרך אותם לספר והחל למלאו, תחילה כתב הקדמה על נושא החברה, בהמשך - העלה על הכתב מאמרי חז"ל, העוסקים בנושא זה, לאחר מכן הופיעו תקנות החברה, שהוא תיקן ושמות החברים - החיים והמתים - בתוספת תאריכים מפורטים ותולדות חיים. בסוף הספר הוא העלה על הכתב שלושה חלומות שחלם. ונצטט אחד מהם הנוגע ללימוד אור החיים הק'.

היה זה בליל שבת קודש של הסליחות הראשונות, בסוף שנת תרפ"ח, ר' ברוך מנשה ז"ל, אביו של ר' נחום מוטל מתגלה אליו בחלום ושואל: מדוע בני, נחום מוטל, אינך בא פעם אל ציוני להשתטח ולבקש שאעתיר עבורך ועבור משפחתך. כלום אין לך צורך בדבר מה? והוא, ר' נחום מוטל, משיב לו, וכי כיצד אבוא אל ציונך והלא אתה טמון בסקוור [בארה"ב] ואילו אני כאן בתל אביב?

ואביו, לא השיב לו על שאלה תמוהה זו, אלא סיים את החלום במילים המפתיעות: בשל לימוד "אור החיים" הקדוש שנהגנו ללמוד תמידים כסדרם, זכינו לעליה, ואנו עתה במערתו של בעל "אור החיים" בהר הזיתים. למחרת ביום א' דסליחות קם ר' נחום מוטל, ונסע להשתטח על ציונו של בעל אור החיים זי"ע (אמרו צדיק עמ' 306).

הרב ר' נחום מוטל פרוס ז"ל היה איש פעיל וחסיד נמרץ. מאז שעלה ארצה בי"ג ניסן תרפי"ה עסק בצרכי ציבור ובטובת הכלל. הוא הקים את "אגודת השוחטים" בתל אביב הקטנה ועמד בראשה, והיה ממייסדי בית הכנסת "יבנה" המפורסם בפעילותו הברוכה. לא שורבבה עסקנות התנשאות או פניה אישית כל אשר עשה - עשה לשם שמים, ולפיכך זכה להערכה רבה עצותיו היו נבונות ודבריו היו חכמים. הציבור סר למשמעתו, חיכה למוצא פיו, ושתה בצמא את דבריו. הוא האריך ימים ונסתלק לבית עולמו בגיל תשעים ושש.

ר' נחום מוטל היה תלמיד חכם גדול אוהב תורה ומוקיר רבנן הוא חיבר מספר ספרים תורניים וביניהם - "דרך נחומיך" הכולל לקט מספריהם של גדולי החסידות על "פרקי אבות" בבחרותו זכה להסתופף בצל האדמו"ר רבי יצחק מסקוירא זצ"ל, אולם כאן בתל אביב הסתופף בצילו של רבינו. בהסכמה של רבינו לספרו זה שניתנה ביום כ"ג במרחשון תש"ז הוא מכנה אותו: "הרבני הנכבד המופלג".

אחת מפעולותיו הברוכות היתה הקמת "חברת משניות" בבית הכנסת שייסד. כל חבר בחברה זו, התחייב ללמוד משניות לעילוי נשמותיהם של החברים שנפטרו, ואף זה לכשתגיע שעתו ואף הוא יתבקש לעלות לגנזי מרומים - יילמדו חבריו החיים לעילוי נשמתו הוא. ר' נחום מוטל מיסד את החברה גם בדרך

האור החיים הק' בחלום

אשת רבי זלמן אשכנזי, זו הציעה לה, מאחר והרב מבעלזא התאכסן בביתם, אולי כדאי להציע לפניו את ענין החלום. בעזרת שכנתה הצליחה להיכנס אל הקודש פנימה, שפכה את מר ליבה שאין לה בנים ואת מעשה החלום.

הורה לה מרן לעלות עוד באותו יום לציון ב'הר הזיתים', תאמר שם את כל ספר תהילים, תשטח את בקשותיה ותבטיח כי בנה אשר יולד לה יקרא "חיים", ביום ההילולא של האור החיים הקדוש כעת חיה, געשה ורעשה ירושלים, לבשורת הבן בו זכו רבי פיבל ורעיתו ויקרא שמו בישראל "חיים". (צנצנת המן עמ' קיב).

בעת שהות מרן הרה"ק המהר"א מבעלזא בבתי וורשא בדירת הרה"ח רבי זלמן אשכנזי ז"ל, דר בשכונת יהודי תלמיד חכם בשם רבי פיבל אידלמן זצ"ל, שאורחות חסידים ואמונותיהם היו רחוקים ממנו כרחוק מזרח ממערב.

עשרים שנות תפילה ותחנונים חלפו עליו ועל רעיתו בלא שזכו לפרי בטן. בליל ט"ו בתמוז תש"ד, יום הילולת רבי חיים בן עטר זצ"ל בעל האור החיים הקדוש, ראתה אשתו בחלומה את ה"אור החיים" הקדוש. כשסיפרה לבעלה, אמר לה "חלומות שווא ידברון" והלך ללימודיו.

רוחה של האשה לא נחה, והיא סיפרה את חלומה לשכנתה

לימוד ושינון בתורתו של האור החיים הק'
על מנת לעודד את הלימוד וההבנה בפירוש הקדוש יוצאין מכון 'לאור באור החיים' במיזם שבועי של מבחן שבועי נושא פרסים שייערך בעזרת ה' מידי מוצש"ק בשעה 22:00 בקו טלפון ייחודי מבית פון קליק.
או איך משתתפים:
מחייגים כמוצ"ש לקו הטלפון: 076-5988-022 / 033-100-000
מקיישים את קוד החידון: 12972 ומצטרפים לחידון.
המשתתף שיגלה את הבקיאות המרשימה ביותר יקבל ב"ה שי מיוחד.

גם אתם זכיתם לישועה בזכות רבנו האור החיים הקדוש?
כתבו לנו לפקס: 077-4702681
או למייל המערכת: p0774702681@gmail.com

חייגו: 073-2951871

להאזנה לשיעורי הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א

מחברים לחיים

הרוצים לזכות ולקחת חלק בהפצת דברי האור החיים נא לפנות למייל: p0774702681@gmail.com או לפקס: 077-4702681

כמו כן הרוצים לתרום ספרי אור החיים הק' שבהוצאתנו לבתי כנסת נא להתקשר: 02-8043333